

שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל

בס"ד, שב"ק פרשת אמור י"ז אייר ה'תשע"ג | גליון 552

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו יוסף פינטו שליט"א

הנסיון בימי הספירה

"וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמִּקְרַת הַשָּׁבֶת מֵיוֹם הַבִּיאְכֶם אֶת עַמּוֹד הַתְּנוּפָה שִׁבְעַת שָׁבֻתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה" (כג, טו). יש לדעת שהקושי של ימי ספירת העומר התחיל עוד מזמן בריאת העולם, כשהקריב הבל מנחה מבכורות צאנו ומחלבהו, "וַיִּשַׁע ה' אֶל הַבֶּל וְאֶל מִנְחָתוֹ. וְאֶל קִין וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה" (בראשית ד, ה). ומאותו יום החל קין לשנוא את הבל וחשב עליו מחשבות להאבדו מהעולם, עד שביום חג שבועות קם עליו והרגו.

מאותה תקופה, ימי ספירת העומר הם זמנים המועדים לריב ומדנים בין אחים, שנאה בין בנים, וכבר אמרו חז"ל שקשה תרבות רעה בביתו של אדם יותר ממלחמת גוג ומגוג. גם תלמידים נחשבים כאחים שכן הם חשובים כבניו של הרב, שכל המלמד בן חברו תורה כאילו ילדו. משום כך נפלה קטטה בין תלמידי רבי עקיבא ולא נהגו כבוד זה בזה, בתקופה זו.

כך אמרו חז"ל (יבמות סב): **שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת עד אנטיפרס וכולו מתו בפרק אחד, מפני שלא נהגו כבוד זה לזה!** והיה העולם שמם עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם: רבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמעון, והם העמידו תורה אותה שעה. תנא: כולם מתו מפסח ועד עצרת.

כמה קשה וכואבת שנאת אחים, בית המקדש חרב משום שנאת חנים, וצער ויגון

רב נפלו בחבלו של עם ישראל בכל הדורות, בעקבות שנאות חנים ומריבות. מדוע נאמר **'שנים עשר אלף זוגים' ולא 'עשרים וארבעה אלף'?** אלא משום שרבי עקיבא בראתו את גודל הפורענות ההולכת המתרגשת על תלמידיו בגין מריבתם, הלך וזיווג כל תלמיד חלש אצל החזק כדי שישפיע החזק לחלש ותגדל האהבה והאחוה. אך כבר לא הועיל ונפטרו כולם. אש של מחלוקת נדלקת מהר וקשה עד מאוד לכיבוי...

אף **האר"י הקדוש** שלמד את כל חכמת הקבלה מפי אליהו הנביא, נפטר מן העולם בעקבות מריבה שנפלה בין תלמידיו. תלמידו **רבי חיים ויטאל** זיע"א עשה הכול, כדי שישכנו אחווה ושלוה בין התלמידים. אך מעשה שטן הצליח, ומלחמה פעוטה שהתגלעה בין ילדים קטנים, כילתה בלהבותיה את החבורה כולה, וגרמה לארון האלוקים לעלות בסערה השמימה.

כמה יש להישמר בימים אלו מכעס וממחלוקות, כי השטן היוזע את יצר הימים משתדל בכל כוחו ללבות מחלוקות ולשלח מדנים. והאיש הכשר צריך להתאזר בסבלנות ואורך רוח, ולהרבות אחווה ושלוה בין בני ביתו. ובפרט מי שכל ימות השנה האווירה שבביתו טעונה, ישתדל בימים אלו להפגין אהבה יותר מהרגלו, כדי שלא יבוא חס ושלוה לידי קטטה, אשר מעוות לא יוכל לתקן. ויש לדעת, כי לרום קדושת הימים הפגם בהם חמור לאין ערוך מבימים אחרים.

דברי הימים

היכולת רשב"י

י"ח באייר ג' תתק"כ

בי"ח באייר - ל"ג בעומר, שנת ג' תתק"כ, ביום פטירתו של רשב"י, התרחש המעמד הגדול והנורא הנקרא **'איירא זוטא'**. היה זה דרוש גדול בסודות הקבלה בדומה לאירא רבא אך קטן ממנו, והוא נאמר בפני מעט התלמידים שנשארו מזמן האיירא רבא. היה רבי שמעון הולך ומגלה סודות נעלמים מעולמות טמירים ומכוסים. את הסודות הנוראים חתם רבי שמעון בפסוק **"פִּי שֵׁם צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם"** (תהילים קלג). ולא סיים לומר **"חיים"** עד שנסתמו דבריו... ונסתלק מן העולם, מעוטף בטליתו, שוכב על ימינו ופניו שוחקות...

הוציאו את מיטתו ולא התעסקו בו אלא רבי אלעזר בנו ורבי אבא. באו גיבורים ובעלי מלחמה של כפר ציפורי וביקשו לקחת המיטה אליהם והיו בני מירון צווחין אגודות אגודות מחשש שלא יקבר אצלם. אחר שיצאה המיטה, התרוממה באוויר והייתה אש מלהתת לפניה. שמעו בת קול: **עולו ואתו ואתכנשו להילולא דרבי שמעון!** **"בוא שלום ינחונו על משכבותם"** (ישעיהו נז, ב).

כאשר ננסה המיטה למערה (מקום קבורתה כיום), נשמע קול במערה: **'זה האיש מרעיש הארץ מרגיז ממלכות, כמה פיות של מקטרגים נסתמים ביום זה ברקיע בגינך, זהו רבי שמעון שהקדוש ברוך הוא משתבה בו בכל יום, אשרי חלקו בעליונים ובתחתונים, כמה גנוזות עליונות נצורות לו, עליו נאמר: 'ואתה לך לקץ ותננה ותצמד לגרלך לקץ הימין'** (דניאל יב, ג).

רשב"י היה ניצוץ נשמתו של משה רבינו. אדם הראשון בא בגלגול במשה ורשב"י השלים את התיקון. אותו יום **בשבע** בו חלה ההילולא של רשב"י, חלה גם ההילולא של משה רבינו.

ואמרתם כה לחי רבי שמעון בר יוחאי

קהילת קודש 'שובה ישראל' מזמינה את הציבור להשתתף

במעמד ההדלקה לכבוד התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי זיע"א

שיתקיים א"ה ברחבת ישיבת "שובה ישראל" רח' שבט בנימין 34 רובע י"ב

במוצאי שבת פרשת אמור אור לי"ח באייר תשע"ג 28/04/2013 בשעה 21:00 בבליווי תזמורת

מעמד "חאלקה" לבני השלוש | הפתעות לילדים - פרסים | מקומות נפרדים לגברים ונשים

ניתן לצפות בשיעור דרך האתר של הישיבה בכתובת: WWW.HARAVPINTO.COM

לקבלת הגליון והמייל היומי של אדמו"ר עט"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א: info@shoovaisrael.com

ר"ת	יציאת השבת	כניסת השבת	ירושלים
20:33	19:54	18:40	ירושלים
20:30	19:57	18:56	ת"א אשדוד
20:30	19:57	18:47	חיפה
20:29	19:55	18:54	ב"ש

איש ואשה שזכו

שבת שלום

"ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון" (כג, א) אמר הקב"ה למשה רבנו (שבת י). 'מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל. לך והודיעם!'. השבת היא מקור הברכה לכל השבוע, על כן חשוב ביותר שהשלוש ישרור בבית בין איש לאשתו דווקא ביום השבת. אלא שהנסיונות בערב שבת קשים מאד, היצר הרע מזמן לאדם מצבי לחץ, הגורמים לו לערער את השלום בביתו וליצור מחלוקת. ולא לחינם, כי השבת היא 'שבת שלום', על פי גודל רוממות השבת והשלום שישרור במהלכה בבית, כך יאורו ויושפעו כל ימות השבוע באור של שלום ושלום.

וידוע המעשה רבי מאיר בעל הנס (גיטין נב), שנקלע לעיר בה הייתה משפחה ששמעה הרע יצא לפניה, בכל ערב שבת בין השמשות הייתה פורצת בביתם מחלוקת גדולה ומריבה, שהתפרשה על פני כל השבוע. שמע על כך רבי מאיר בעל הנס, ובליל שבת הלך למשפחה זו וישב בשולחן שבת לאכול עימם והתעכב בביתם. מאותו הזמן נפסקה המחלוקת במשפחה זו. כשיצא רבי מאיר מביתם שמע את השטן מקונן 'ווי שהוציאני רבי מאיר מבית'.... הסביר רבי מאיר, ניצוץ ראשון של מחלוקת נדלק בליל שבת - ומשם מומשיך לכל השבוע. ה'בן איש חי' מביא בשם החיד"א (פרשת וירא) מאמר מעורר ביותר בעניין 'בעלות המנחה בערב שבת קודש, הנה הוא עת מסוכן למחלוקת בין איש לאשתו. הסטרא אחרא טורחת הרבה לחרחר ריב. והאיש הירא יכוף יצרו שלא יעורר שום מחלוקת והקפדה, ואדרבא יבקש שלום.

על מנת שלא יגיעו בערב שבת למצבי לחץ המזמינים מחלוקת וקטטה, מדרך ה'בן איש חי' בספרו 'חקי הנשים' (פרק לח) את האשה, להתחיל את ההכנות ביום שישי מוקדם ככל האפשר, כך 'תקבל את השבת כשהיא רגועה'. לעיתים, הבעל לא שם לב כי עזרתו נחוזה בזמנים אלו, די אם יבוא לרעייתו ויציע את עזרתו, ובכך יסיימו יחד באחוה ובשמחה, את כל ההכנות כראוי ובנחת.

מסופר שהגיע אל ביתו של רבי אייזיק שר זצוק"ל אחד מאנשי עירו, והתלונן כי בכל ערב שבת פורצת קטטה בביתו, והוא אינו יודע לשיט עצות בנפשו, שהרי הוא מסיים את כל הכנותיו מוקדם, אך אשתו ממשיכה בהכנות לשבת עד לדקה האחרונה. שאל אותו הרב 'כיצד הנך מתכוונן לשבת?', ענה לו היהודי 'כבר מחצות היום לובש אני את בגדי השבת ויושב ללמוד את פרשת השבוע בעיון'. השיב לו הרב בחכמתו 'עצה טובה יש לי עבורך, פשוט לשעה קלה את בגדי השבת שעליך, ועוזר לרעייתך בעזרה של מומש בעבודות הנצרכות לה, כך תסיים גם וזוגתך את ההכנות מוקדם'...

"עד מוקדמת השבת השביעית תספורת המשיים יום" (כג, טז) ספירת העומר נועדה כהכנה לחג השבועות חג מתן תורה. הגאון המוסמך רבי אישיהו פינטו זצוק"ל כותב בספרו 'כסף נבחר' (דרוש ב' לפרשת תצוה) גדולה מעלת תהילת התורה, שהיא נותנת חיים ללומדיה בעולם הזה ובעולם הבא, כמו שנאמר (משלי ו, כב) "בהתהלךך תנחה אתך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך", ודרשו חז"ל (אבות ו, ט), "בהתהלךך תנחה אתך" - בעולם הזה, "בשכבך תשמור עליך" - בקבר, "והקיצות היא תשיחך" - לעולם הבא. והכונה היא, כי האדם בעולם הזה הוא הולך לבית עולמו, לזה אמר "בהתהלךך", כלומר, בזמן שאתה הולך ונוסע, שהוא בעולם הזה, התורה תנחה אותך ומגנה עליך, כי בדבר הזה תאריכו ימים. "בשכבך", שהוא בקבר, כדכתיב (בראשית מז, ל) "ושכבתי עם אבותי", התורה תשמור עליך להצילך מדינה של גיהנם. ולא עוד, אלא שמתוך התורה תזכה לתחית המתים - "והקיצות", כדכתיב (ישעיהו כו, ט) "הקיצו ורגנו שגני עפר". ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה, שיהיו שפתותיך דובבות בקבר, ואם כן "היא תשיחך" - לעולם הבא, בהיות שפתותיך דובבים ורוחשים בדברי תורה.

ומדקדק שהיה ראוי לומר "בהתהלךך... בשכבך... ובהקיצך", ומכך שנאמר "והקיצות" מלמד, לפי שזו היא הבטחה לעוסק בדברי תורה, כמו שכתוב 'הקיצו ורגנו שגני עפר כי טל אורת טלך', ודרשו רז"ל, כל מי שיש בידו טל תורה, טל תורה מחיהו. וסמך כאן (משלי ו, כג) "פי נר מצוה ותורה אור", לומר שגם המצוה היא נר מאת ה', ובהצטרפות התורה - הוא האור הדולק בנר, לקיום המצוות הוא הנר - נמשך מזה דרך חיים.

ולקחת סלת ואפית אתה (כה, ה)

מדוע נאמר "ולקחת סלת" היה די לומר "ואפית סלת"? אלא מתרץ הנצי"ב מוולאז'ין כלל הוא בקדושה ובמעשה המצווה, ככל שמקדימים את ההכנה למעשה המצווה ומכוונים למצווה גם בשלבי ההכנה, משפיע הדבר קדושה במצווה עצמה. אף כאן, עיקר המצוה הוא משעת האפיה, אך ההכנה למצווה מתחילה כבר בלקיחת הסולת, שאם לוקח את הסולת לשם המצווה, מוסיף הדבר קדושה וברכה בלחם הפנים. על דרך זו היה רבי אברהם אומר בשם אחיו הגאון מוילנא כי אם היו בונים בית כנסת מתחילה כראוי, שכל העוסקים במלאכת הבניה היו עושים מלאכתם 'לשם שמים בכונה', ואף חוטב העצים המכין את חומרי הבניה, היה מכוון בעבודתו 'לשם מצווה' - לא היו מתפללים באותו בית כנסת במחשבה זרה.

ויצא בן אשה ישראליה והוא בן איש מצרי (כה, י)

תמה רבינו בחיי שמא היה עדיף שהתורה היתה נמנעת מלהביא את סיפור המגדף, כדי לא לפגוע בכבוד ה'. שהרי אם ללמדנו את דין המגדף, היה ניתן להביא את דינו ללא פירוט המקרה. אלא, שרצתה התורה ללמדנו ולהודיענו, שאין אדם מישראל מגיע לידי חטא חמור שכזה, אלא אם כן הוא פושע גמור. וכיצד הגיע למצבו השפל? אין זאת אלא, שהיה פגום עוד מתולדותיו שהרי "והוא בן איש מצרי"...

ולא תחללו את שם קדשי (כב, לג)

אמרו חז"ל (יומא פו). היכי דמי חילול השם, אמר רב, כגון אנה אי שקילנא בשרא מטבחה ולא יהיבנא דמי לאלתר' (כגון אני שאני תלמיד חכם, אם אקח בשר מהמטבח ולא אשלם לקצב דמי תרכישה באופן מיידי). ופירש רש"י וכשאני מאחר לפרוע הוא אומר שאני גלון ולומד ממני להיות מזלזל בגזל. נוהג היה החפץ חיים' לשים לב לכל דרכיו, לנגד עיניו עמד כל הזמן החשש, שמא עלול הוא במעשיו לגרום ח"ו לחילול ה'. פעם איחר לבוא לבית הכנסת ואף שמעיקר הדין, מי ששהה לבוא לבית הכנסת עד ישתבח מדלג על פסוקי דזמרה (שול"ע או"ח נב). מכל מקום, לא נהג החפץ חיים היתר זה לעצמו, מחשש שמא אלו שלא למדו דין זה יחשבו שמדלג שלא כדן, וכך יגרם על ידו חלילה זילזול בתפילה. ולכן המתין החפץ חיים למניין הבא, כדי להתחיל את התפילה מראשיתה.

בסכות הושבתי (כג, מג)

פירש רש"י על פי דברי חז"ל (סוכות יא): "בסכות הושבתי" - אלו ענני הכבוד. וקשה, מהו "הושבתי", היה לומר 'הולכתי', שהרי בני ישראל היו הולכים במדבר, כשהם מוקפים בשבעת ענני הכבוד. ותרץ החיד"א ב'חומת אנך', על פי מה שדרשו חז"ל שהיו ישראל יושבים בענני הכבוד, כדרך אדם היושב בספינה והיא מוליכתו למחוז חפצו, הוא עוסק בענייניו - והיא מסיעה אותו למרחקים. מכאן מובן, מדוע נאמר "הושבתי" - שאכן היו ישראל יושבים בתוך ענני הכבוד.

ספירת העומר בחלום

"וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאתכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהי'נה" (כג, טו) מצוות עשה מן התורה לספור 'ספירת העומר' בכל לילה, החל ממוצאי היום הראשון של חג הפסח ועד שבועות, בזמן הזה נחלקו הראשונים אם המצווה היא מדאורייתא או רק מדרבנן. צריך לכוון בעת ספירת העומר לצאת ידי מצוה, כתוב בקיצור הש"ה (עמ' קפח) 'עניין ספירת העומר הוא עניין גדול, וקדושה עליונה ממשיכים על עצמם, ע"כ צריך שיתעורר לבו בכונה עצומה ויהיה קדוש וטהור'.

הספירה צריכה להיות באמירה בפי, ולא בהרהור הלב. מי שברך בהרהור, ונוצר מיד - יחזור ויספור בפה. ואם לא נזכר מיד והסיח דעתו יחזור ויספור בברכה. ועל כן מי שהרהר את הספירה על אותו יום אחרי השקיעה, יכול לחזור ולספור בברכה. בשונה, ממי שהזכיר את יום הספירה בדיבור, שנחשב לו כאילו ספר באותו יום.

אדם ששכח לספור בלילה בברכה, בדיעבד יכול לספור למחרת ביום אך בלא ברכה, ואין זה מונע ממנו להמשיך לספור בשאר הלילות בברכה. אולם מי שדילג על יום אחד בספירת העומר, שוב לא יספור בברכה באותה שנה ויש שדרשו זאת מכך שנאמר "שבע שבתות תמימות תהי'נה".

מעשה מעניין הובא לפתחו של רבי חיים פלאגי זצוק"ל, אדם ירא שמים שהקפיד לספור את ספירת העומר מידי יום ביומו, נרדם באחת הלילות טרם הספיק לספור את ספירת העומר, אך בחלומו כן ספר את ספירת העומר כפי ההלכה. למחרת כשניעור לא זכר את דבר החלום ואף לא את העובדה ששכח לספור את ספירת העומר, כך שעבר עליו יום שלם בו לו ספר את ספירת העומר כלל. כשנזכר בדבר כבר היה מאוחר, והוא פנה אל רבי חיים פלאגי וישאל, האם הספירה שספר בלילה הקודם בחלומו, נחשבת לו כקיום המצווה, וכך יוכל להמשיך את שאר ימי הספירה בברכה?

השיב רבי חיים פלאגי ותשובתו מובאת בשו"ת 'לב חיים' (ח"ג סי' קכו), ע"פ דברי חז"ל (מגילה יח:) שמי שקרא את המגילה כשהוא מתנמנם - יצא. ומהו גדר של מתנמנם? מי שהוא במצב של ימים ולא נים [ישן ולא ישן], תיר ולא תיר [ער ולא ער], כשקוראים לו עונה, אך אין ביכולתו להשיב על דבר התלוי בסברה, אלא אם כן מזכירים לו את הסברה. מכאן שיש קיצבה בשינה, שדווקא אם אינו ישן כל כך, אלא נים ולא נים תיר ולא תיר - הוא יוצא ידי חובתו. אולם, בנדון שלפנינו שהיה ישן ממש, פשיטא שלא יצא ידי חובתו במה שספר את העומר, כך שגם אם התעורר עוד באותו הלילה עליו לחזור ולספור את העומר בברכה. אך מאחר ואותו יהודי לא ספר כלל, אף לא כל אותו יום שלמחרת, אינו יכול להמשיך את ספירת העומר בברכה, כי אם ימשיך לספור בלא ברכה.

פרקי אבות

פי מכבדי אכבד

"איזהו מקבד, המקבד את הבריות, שנאמר (שמואל א ב), 'פי מכבדי אכבד ובזי יקלו' (אבות ד, א). כל המכבד אדם מישראל כאילו מכבד את המקום ברוך הוא. אולם, כל המבזה אדם מישראל כאילו ביהו מלכו של עולם. כפי שמצינו בפרשת המגדף, מדוע הקדימה התורה וסיפרה (כד, י) 'ויצא בן אשה ישקאלית... ויניצו במחנה' הרי עיקר העניין היה הגידוף ופסק דינו? אלא מתרץ רבי לייב חסמן שרצתה התורה לרמוז לנו, מה היה שורש החטא הנורא - היזלזול בכבוד הזולת, 'ויניצו במחנה'. אלמלא היה בא לידי ריב עם 'האיש הישקאלית' לא היה מגיע לידי 'ויקב'. על כך אמרו חז"ל (סנהדרין נח:) 'כל הסוטר לועו של חברו, כאילו סוטר לועה של שכינה', שנאמר 'פי מכבדי אכבד ובזי יקלו'.

הגאון רבי אליהו הכהן מאיזמיר בעל 'שבט מוסר' נותן טעם בכך שדווקא ה"מקבד" הוא מי ש"מקבד את הבריות", שכל מי שמחזיק את הבריות בכבוד ובמעלה, הרי בעת שהבריות מכבדים אותו, מגיע אליו הכבוד מאנשי כבוד. ומנגד, כל המזלזל ומשפיל את הבריות, כשיכבדוהו, נמצא שהכבוד בא לו מאנשים שפלים ומבוזים, כפי מחשבתו, הלזה יקרא כבוד?! נמצא שהמכובד הוא דווקא מי שיועד לכבד...

הרב שלמה אליעזר אלפנדרי זצוק"ל - 'הסבא קדישא' - כב אייר ה'תרצ"צ (1929)

לחלצו. מפאת המהומה, נשא הצדיק את עינו מהספר ועמוד האש נגוו... נודע כאיש מופת והיה בגדר 'צדיק גזור והקב"ה מוקיים'. מעשה ובאו שני יהודים תלמידי חכמים לביתו של הצדיק, ובכו לפניו כי עומדים לגייס לצבא התורכי. קשה עליהם הפרידה ממשפחתם, אך עוד יותר קשה עליהם הניתוק מבית המדרש ומלימוד התורה. אמר להם הרב אלפנדרי בנחישות 'כל המקבל עליו עול תורה, מעבירין ממנו עול מלוכה! חיזרו ללימודכם, כי אין הם רשאים לגייס אתכם'. חזרו לביתם, אך מיד גילו את שליחי הצבא שבאו לקחתם עימם, נעצבו אל ליבם. היו אמורים לקחתם לעכו ומשם להפליג לצידון, בהגיעם לעכו, רצו השומרים להיכנס עמיהם לאחד מבתי ההוללות שבעיר, אך מפאת סירובם כבלו אותם לאחד העמודים שבו, עד שיצאו. עבר במקום פרש תורכי ושאלם מדוע נכבלו לעמודים, סיפרו לו על גיוסם, ועל סירובם להכנס להתהולל. אמר הפרש 'אם כך, אכן אין מקומכם בצבא'. התברר, כי היה זה סגן מפקד הצבא התורכי, הוא ציוה לשחררם והעניק להם פטור. עוד מסופר, כי פעם בסעודה שהשתתפו בה משכילים, שמע שהתדיינו ביניהם על הסיבות הגורמות לרעיית אדמה. עמד על רגליו ואמר 'אמנם לפי דבריכם לא יתכן שיתקיים כעת רעש, אך אם יהיה ברצון ה' שיהיה עתה רעש, יתקיים הדבר אף נגד הטבע'. תוך כדי דבריו רעשה כל העיר קושטא, וחרדת אלוקים נפלה על כולם. בבוקרו של יום כ"ב באייר ה'תרצ"צ (1929), נפטר הרב אלפנדרי על כסאו כשהוא מעוטר בטלית ותפילין, והוא בן כמאה ושמונה. זי"ע"א.

'הסבא קדישא' הרב שלמה אליעזר אלפנדרי זצוק"ל, נולד באיסטנבול היא קושטא שבתורכיה, בערך בשנת ה'תקפ"ו (1826), לאביו רבי יעקב שהיה צדיק ותלמיד חכם. על פי המסורת מיוחסת משפחתו עד לבצלאל בן אורי משבט יהודה. כבר בהיותו בן שלוש נבחר הרב אלפנדרי לוועד הקהילה הרוחנית בקושטא, באותה העת למדו בישיבתו ארבעים תלמידים, כולם גדולים ממנו בשנים. מחובשי בית מדרשו שבקושטא היה גם הגאון בעל 'השדי חמד' זצוק"ל. בצניעותו המופלגת לא הסכים לקבל על עצמו את עול הרבנות ולהשתמש בכתרה של תורה, אך אנשי עירו לא ויתרו והכתירו אותו בתואר 'רב העיר'. כשפנו אליו בתואר זה וקראוהו 'רב העיר' מיד היה משיב 'איני רב!'. אף לבושו היה כמנהג האנשים הפשוטים. למרות זאת, היה משיב על שאלות בהלכה לכל דורש ומבקש ה', והיה תקיף בכל הנוגע לשמירת ההלכה. פעם נודע לו שאחד הביא ספינה של יין, והשמירה על היין לא נעשתה כראוי. ועל אף שאותו אחד היה קרוב לרב גדול בעיר שרצה להתיר את היין מפני הפסד מרובה. בכל אופן אסר הרב אלפנדרי את היין. בשנת ה'תרנ"ז נקרא על ידי קהילת דמשק, לכהן כראש אב"ד ו'החכם באשי' של דמשק והסביבה. עשרים שנה לאחר מכן עלה לארץ ישראל והשתקע בצפת, מספרים שהיה עמוד של אש מעל ביתו שבצפת. בפעם הראשונה כשנראה עמוד האש על ביתו, צעקו השכנים המבוהלים 'אש! אש!' ומיהרו להיכנס לבית ע"מ

מאמר החכם

"וּלְקַחְתֶּם לָכֶם" - כי כל מצווה שאדם עושה, לעצמו הוא עושה. "פי לקח טוב נתתי לכם" - לטובתכם ולתועלתכם, לכן "תורתך אל תעזבו".

כל שומר שבת כדת - מחללו

'אבל ישמעני אדוני, אחרי שזכיתי לכבוד הגדול בביקורך, הנני מאושר לכבדך בתור אורח נעלה, אבל לא בתור קונה. לכן יעתר כבודו לכבדני ולסעוד עמנו, תוך כדי דבריו הוביל היהודי את הגנרל אל שולחן הערוך בכל טוב, שעליו האירו באור של קדושה נרות השבת הזוהרים, פנה אליו ואמר 'אמר כבודו באיזה סוג יין יחפון, ואצוה להביא לפניו'. השתומם הגנרל על תום ליבו של האיש ועל יושר נפשו, ויעתר להזמנתו בלב חפץ. הביאו לפניו יין טוב, וכיבדוהו במאכלי השבת המשובחים.

לפני היפרדו, בקש הגנרל לשלם עבור היין ששתה. אך היהודי בעל הבית אמר לו 'חלילה לי מלקחת כסף משא ומתן בשבת קודש. הלא אמרתי שדי לי כל הכבוד, אשר אורח נעלה כמוך כיבדני להתארח אצלי'. לא יכול הגנרל שלא להתפעל, רשם את שמו של בעל האכסניה בפנקסו הקטן, ונפרד ממנו בכבוד.

שנים מספר חלפו מאז אותה השבת, ובאחד הימים נתפס ראש המורדים הפולני קאנארסקי. עוד באותו יום הופיעו בעיירה דאטנו שוטרים, ופרצו אל האכסניה. הם כלאו את בעל האכסניה והובילו את לבית הסוהר שבולילנה. התברר כי חיפוש שנעשה בניירת של ראש המורדים הפולני העלה, שהוא היה נוהג להתאסף עם אצילים באכסניה של היהודי בעיירה דאטנו. מיד נחשד בעל האכסניה כאחד מראשי המורדים, ומבלי לחקור את העניין כראוי, דאגו לאוסרו.

המום וכואב ישב בעל האכסניה בחדר כלאו, הוא שמע כי כל ההשתדלויות שמפעילים אחיו היהודים לא הועילו. הוא נחשד בעוון קשר, וברור לו שהשופטים לא יקלו במשפטו. דמעות מיוסרות זלגו מעיניו ושטפו את פניו, כשפיו ממלמל כל העת פרקי תהלים להצלתו. קול שקשוק מפתחות עורר את תשומת ליבו, אל חדרו נכנס הסוהר כשהוא מלווה את השר הממונה על כל בתי הסוהר במדינה, בביקורו בבית הסוהר. לתמהונו פנה אליו השר בשמו ושאל 'מה לך פה יהודי נכבד?'. כשראה השר שהיהודי לא מזהה אותו אמר לו 'הלא תכירני, אני הוא אותו הגנרל שביקש לקנות ממך יין בשבת', אורו עיניו של היהודי והוא אמר 'מאשימים אותי בעוון קשר עם המורדים, אלא שחף אני מכל פשעי...'

כשהתכנסו חברי המועצה לדון עם השר בענייני בית הסוהר, אמר להם 'על היהודי הזה, אני ערב שנקי הוא מעוון מרד. בעל אכסניה הוא, ומנין לו לדעת מזימות אורחיו ומבקריו? אני מכירו כתמים וישר, וכאן החל לגולל בפניהם את כל המאורע שקרה אתו, 'אדם כזה השומר על חוקי דתו, מבלי לירא מאיש, לא יעלה על הדעת שיתן ידו לפושעים'. חברי המועצה התפלאו לשמע הסיפור, ומיהרו להוציאו לחופשי...

אנשי העיירה דאטנו שבמחוז קובנה, לא הופתעו למראה גודו צבא רוסי, שבחר לחנות דווקא בפאתי עיירתם. הימים היו ימי המרד הפולני בשנת ה'תקצ"א (1831), וצבאות רוסייה עשו דרכם מורשא. אותו יום היה יום שיש, ערב שבת קודש בין השמשות, יהודי העיירה יצאו זה מכבר לבתי הכנסת, לקבל את פני שבת המלכה. אחד מיהודי המקום, היה יהודי נכבד ורצוי לכל מכריו, תלמיד חכם וירא שמים. אותו יהודי חי חיי כבוד ורוחה, והתפרנס למחייתו מניהול אכסניה. ידועה היתה אכסנייתו בקרב האצילים הפולנים, שהיו נוהגים להתארח בה, לשתות יין ממרתפו, ולהשתעשע ביניהם.

שמעה של האכסניה, הגיעה עד מהרה לאזנו של הגנרל הרוסי. יגע היה מעמל הדרך, ומחשבה על כוס יין משובח עוררה והמריצה אותו. הוא שלח את אחד מחייליו אל האכסניה לרכוש עבורו בקבוק יין טוב.

דפיקות נמרצות נשמעו על דלת ביתו של היהודי בעל האכסניה, הילדים שפתחו את הדלת נבהלו למראה החייל העומד בפתח ביתם ומיהרו לקרוא לאביהם. ניגש בעל האכסניה אל הדלת ושאל את החייל למבוקשו, אולם כששמע שהחייל מעוניין לקנות עבורו מפקדו בקבוק יין, סרב בעדינות ואמר 'לא אוכל למכור לך בקבוק יין משום ששבת היום, ובית מסחרי סגור בשבת, ומשא ומתן בשבת קודש אסור עלינו'. החייל עזב מאוכזב את בית בעל האכסניה וחזר למפקדו בידיים ריקות. כעס הגנרל ביותר וחמתו בערה בו, הוא שלח לבעל האכסניה כעת שני חיילים וזירזם לחזור, אך ורק עם בקבוק יין משובח בידם. כשפתח בעל האכסניה את הדלת, והבין כי הגנרל נחרץ בבקשתו לקנות יין, אמר 'לי אסור למכור ולסחור בשבת קודש. אך אם לב הגנרל טוב, זאת אוכל לעשות, למסור לו את המפתח של החנות, ויקח בעצמו כל אשר לבו חפץ'. כששמע הגנרל את תשובת היהודי, לא יכול שלא להתפעל מעוז רוחו, והוא החליט בנפשו ללכת לראות את היהודי הזה, שהיה מוכן למסור את המפתח והחנות כולה לרשותו!

בית בעל האכסניה היהודי היה מוצף באור יקרות. הבית הנאה והמאור, שהנקיון והסדר שלטו בו בכל פינה, נשאו חן מיד בעיני הגנרל וריכזו את ליבו. בעל האכסניה שקיבל את פניו במאור פנים, שמע את טענותיו שנאמרו בקול מרוכך 'הידוע אתה כי הנני גנרל רם מעלה, מדוע סרבת למכור לי יין?'. ענה היהודי בענותו 'יודע אני, אדוני הנכבד את רום מעלתך. אולם הלא ישנו בעולם - אחד, שהוא גדול ונכבד ומרומום ממך, ומהממונים עליך - הלא הוא הקב"ה, הוא מצוה עלינו לא לישא וליטן בשבת קודש, ומה יכולתי לעשות? - מיד הוסיף היהודי בנימה מפיסת, ואמר -

הררים התלויים - בשערה

ומעודד יצירת תאים חדשים. כתוצאה מכך, נדחפים התאים הקיימים אל מחוץ לזיק ומתים, תאים מתים אלו הופכים להיות חלק מהשערה שצומחת. בשערה עצמה אין כלי דם או עצבים, לכן כל פעולה המתבצעת בשיער אינה מורגשת. כתוב ב'שם משמאל' (מסעי תרע"ג) 'שהחיות בשערות מצומצמת ומוסתרת מאד, כי אין בהן הרגש כשהותכין אותן'.

כמות השערות הנמצאות בקרקפת משתנות גם בהתאם לצבע השיער. לאנשים בעלי שיער בלונדיני, שהוא השיער הדק ביותר וקיים אצל פחות מ-2% מכלל האוכלוסייה, ישנם בממוצע 1400 אלף שערות. לאנשים בעלי שיער חום יהיו בממוצע 110 אלף שערות. ולבעלי צבע השיער הנדי - הג'ינג'י, הקיים אצל פחות מ-1% מכלל האוכלוסייה יהיו 900 אלף שערות. השיער הג'ינג'י הוא אף השיער העבה ביותר.

השיער צומח בקצב של 0.33 מ"מ ליום, שהם 12 ס"מ בשנה. כל שערה עשויה לצמוח עד שש שנים, לאחר מכן היא עוברת למצב מנוחה בו היא מתנתקת לאט לאט מזיק השערה' ובסופו של דבר נושרת. תוך כדי, מתחיל הליך מחודש של צמיחת שיער חדש, מתוך 'זיק השערה'. כאשר צמיחת השיער החדש נעצרת - מופיעה ההתקרחות. בממוצע, נושרות לאדם כמאה שערות בכל יום! השיער מתארך עד לאורך של 90 ס"מ, לאחר מכן נעצרת הצמיחה. הרלב"ג כתב (שופטים י"ד) 'ובהגיע השיער לגדלו לא יגדל עוד'. באופן נדיר יתארך השיער מעבר לאורך זה, וידוע מקרה שהשיער הגיע אף לאורך של 5 מטר ויותר.

"לא יקרחו קרחה בראשם ופאת זקנם לא יגלחו" (בא, ה), על אף שכבר הוזהרו ישראל על כך, הוזהרו הכהנים בהשחתת השיער בשנית, וביאר האבן עזרא 'ששיער הראש והזקן לתפארת נברא, אין ראוי להשחיתו'.

חז"ל הגדירו את הזקן כ'הדרת פנים'. אמנם, נתן הקב"ה לאדם את השיער לתועלת הגוף, אך הוא גם משמש לשבח האדם ויופיו. אמרו חז"ל (סוטה י"ג) שהיה אבשלום בנו של דוד - נזיר, והיה אחד מחמישה אנשים שנבראו 'מעין דוגמא של מעלה' - שנדמו לאדם הראשון, אבשלום נדמה בשערו שהיה מיוחד ביופיו, אחת לשנה כשהיה מגלח אבשלום את שיער ראשו, היה משקלו קרוב ל-3 ק"ג. אך כיון ש'אבשלום נתגאה בשערו, לפיכך נתלה בשערו' (סוטה ט"ז), בעת שברח לאחר שמרד באביו והפסיד, נתפסו מחלפות ראשו בענפי עץ האלה, ונשאר תלוי בין שמים וארץ, כשרצה אבשלום לחתוך את שערו עם חרב, נפתחה גיהנום מתחתיו, אמר 'מוטב לי להתלות בשיער ראשי ולא לירד באש'. השיער עשוי מסוג של חלבון הנקרא 'קרטין' ממנו עשויות אף הציפורניים, בהגדלה נראה השיער כצינור ספוגי ארוך, המורכב מתאים דמויי רעפים. חוט השערה גמיש מאד וביכולתו להתארך ב-30% מבלי שהדבר יסב נזק לשיער. בכוחה של שערה בריאה לשאת משקל של עד 100 גרם מבלי להשבר.

צמיחת השיער מתחיל ב'זיק השערה' הנמצא בשכבת העור בקרקפת, בו מוון שורש השערה על ידי כלי דם זעיר, המספק לשיער ויטמינים ומינרלים